

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIV VA O‘RTA MAXSUS TA‘LIM VAZIRLIGI**

Buxoro davlat universiteti

Sulaymonova Muxiba Boltayevna

**“Qalamtasvir”
O‘QUV QO‘LLANMA**

5110800-Tasviriy san‘at va muhandislik grafikasi ta‘lim yo‘nalishi
talabalari uchun

BUXORO-2022

Taqrizchilar

Buxoro davlat universiteti
Tasviriy san'at va muhandislik
grafikasi kafedrası

Dosenti D.Q.Mamatov

Buxoro muhandislik va texnologiya instetuti
Pedagogika fanlari doktori, v.b. professor
S.S. Abdullaev.

Muallif:

Sulaymonova Muxiba Boltayevna

Рецензия

доцент Д.К.Маматов

Доктора педагогических наук, профессор

С.С. Абдуллаев.

Автор:

Сулаймонова Мухиба Болтаевна

Review

Dosent D.K.Mamatov

Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

S.S. Abdullaev

Author:

Sulaymonova Muxiba Boltayevna

ANNOTATSIYA

Mazkur o`quv qo`llanma Qalamtasvir - fan dasturi oliy o`quv yurtlari 5110800-“Tasviriy san’at va muhandislik grafikasi” ta’lim yo’nalishi talabalari uchun mo’ljallangan. Barcha tasviriy san’at turlarining asosi sifatida bo’lajak

pedagog rassomlarga borliqni ko'rib-kuzatib to'g'ri tasvirlash, borliqni idrok etish, qo'l, ong va sezgilarini shakllantirish, hamda bo'lajak rassom-pedagoglami tasviriy san'at asoslariga o'rgatishni maqsad qilib qo'yadi. Qalamtasvir fanining oliy kasbiy ta'limdagi tasviriy san'at va muhandislik grafikasi bakalavriat ta'lim yo'nalishlari talabalari uchun m o'ljallangan bo'iib, unda tasviriy san'atning asosi bo'lgan qalamtasvirning kelib chiqish tarixi va rivojlanishi, tasviriy san'at qonun-qoidalari, boiajak tasviriy san'at o'qituvchilarini pedagogik jarayonga puxta tayyorlashda qalamtasviming ahamiyati haqida so'z boradi.

РЕЗЮМЕ

Учебник предназначен для студентов высших учебных заведений 5110800-“Изобразительное искусство и инженерная графика”. Как основу всех видов изобразительного искусства будущий педагог-живописец должен уметь точно изобразить предмет через наблюдение, восприятие бытия, формирование рук, ума и интуиции, а также будущий художник-педагог изобразительного искусства. искусств. направлен на обучение основам. Изобразительное искусство и инженерная графика в высшем профессиональном образовании предет Рисунок предназначена для студентов бакалавриата, в которой изучаются история и развитие основ искусств, история искусств, правила и важность техника рисунка в тщательном подготовка учителей изобразительного искусства к педагогическому процессу.

THE SUMMARY

This textbook is intended for students of higher educational institutions 5110800-“Fine Arts and Engineering Graphics”. As the basis of all types of fine arts, the future educator-painter must be able to accurately depict the object through observation, perception of the being, the formation of hands, mind and intuition, as well as the future artist-pedagogue of fine arts. aims to teach the basics. Fine arts

and engineering graphics in higher education are intended for undergraduate students, in which the history and development of the origins of pen painting, which is the basis of fine arts, fine arts rules, the importance of pencil drawing in the thorough preparation of teachers of fine arts for the pedagogical process.

MUNDARIJA

SO`Z BOSHI	
1-MODUL QALAMTASVIR TARIXI, UNI O`QITISHNING METODOLOGIK ASOSLARI.	
1.1. Qalamtasvir fani tasviriy san`atning asosi sifatida. Qalamtasvir fanining maqsad va vazifalari.	
1.2. Shaklni konstruktiv taxlil qilish. Qalamtasvir fanini muxim xususiyati va obrazli ifodalash.	
1.3. Soya yorug jixatlari qalamtasvir fanining asosiy vositasi sifatida ahamiyatini o`rganish.	
1.4.Geometrik jismlarning yorug va soya joylarini belgilab, tus jixatlarini topish.	
1.5.Geometrik shakllarda refleks, bliklarini, tus berish usullarini o`rganish. Natyurmort kompozitsiyadagi xajmdorlikni, fazoviylikni ifodalash.	

2-MODUL. GIPSLI ROZETKADAN TASHKIL TOPGAN NATYURMORT. 2.1. Chiziqli va havo perspektivasi haqida asosiy tushunchalar. Chiziqli va havo perspektivasini qo'llagan holda qalamchizgi va qoramalar ishlashni o'rganish.	
2.2. Natyurmordagi gips naqshi rozetkaning yorug' va soyalari, tus jixatlari. Gips rozetkada yorug' va soya jixatlarini shtrixlash orqali tasvirlash usullarini o'rganish.	
2.3. Kompozitsiyadagi xajmdorlikni va fazoviylikni ifodalash	
3-MODUL. MATO BURMALARI FONIDA GIPSLI GEOMETRIK JISMLARDAN TASHKIL TOPGAN NATYURMORT. 3.1. Tasvirlashning turli texnikalaridan foydalanib kompozitsiyalar bajarish. Yorug' va soya jixatlarini shtrixlash orqali tasvirlash.	
3.2. Kompozitsiyani qog'oz yuzasida joylashtirish, konstruktiv qurilishini o'rganish	
3.3. Mato burmalari fonida gipsli geometrik jismlardan tashkil topgan natyurmort kompozitsiyasidagi xajmdorlikni va fazoviylikni ifodalash.	
4 MODUL. SAN'AT ATRIBUTLARIDAN TUZILGAN NATYURMORTNING QALAMTASVIRI. 4.1. Oltin kesim qonuni, kompozitsiya markazi, simmerriya va assimetriya haqida tushuncha.	
4.2. Chiziqli va havo perspektivasini qo'llagan holda qalamchizgi va qoramalar ishlashni o'rganish.	
4.3. San'at atributlaridan kapitelning turlarini, tuzilishini axamiyatini o'rganish. Kapitel bo'lagini konstruktiv taxlil qilish, konstruktiv qurilishini, joylashtirishni orqali qurilishini qog'oz yuzasida mashk qilish va tushlash orqali uning xajmini ko'rsatish.	
GLOSSARIY	
ADABIYOTLAR	